

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2018-04-09
Besvaras senast
2018-04-23

Till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:477 Ersättningsnämnden

Ersättningsnämnden var en statlig myndighet som grundades genom en överenskommelse mellan sju riksdagspartier för att pröva om ersättning skulle utbetalas till personer som mellan 1920 och 1980 vanvårdades i barnhem och fosterhem. Nämnden bildades 2013 och upphörde den 30 juni 2016. Av den ca 1 miljard som avsattes till ersättning har bara hälften använts. 46 procent fick ersättning, resten av de sökande fick avslag. Hanteringen av ärendena skickade en signal till de sökande om det var värt försöket att ens prova ansöka.

Det kan finnas flera orsaker till vad som gått snett i frågan kring statens ersättning till sökande. Förmodligen kan en av dem vara att Ersättningsnämndens juridiska ledning själv kan ha hittat på egna bedömningskriterier. En annan kan vara att man under alla muntliga förhandlingar utvecklat en distans och avskärmat sig från de svåra berättelser man tvingats lyssna till och delvis tappat omdömet. Det ena kanske inte utesluter det andra men klart är att nämnden varit väl försiktig med att dela ut ersättning.

Enligt min mening ska Sverige ha ett äkta uppsåt med att vilja se sin tidigare mörka historia för att motivera en förändring. Utifrån hur samhället tar hand om sina mest utsatta medborgare blir detta ett kvitto på civilisationens standard. Genom att inte blunda för det tidigare svenska folkhemmets baksida, som kantats av människohandel, pedofili och allsköns grymhet, kan vi bli uppmärksammade på liknande incidenter i vår samtid. Och förebygga detta. Barn som utsattes för medicinska experiment och vanvård vid läkarvård i samband med samhällets omhändertagande ansågs av regeringen inte ge anledning till ersättning. Därmed går sjukvården fri från ansvar även i dag i samband med skador utifrån vår tids experimenterande av psykisk ohälsa.

Det som visat sig så sorgligt i de akter jag tagit del av från Ersättningsnämnden är att även Ersättningsnämndens ledamöter sett mellan fingrarna gällande många berättelser man fått från sökande. Det har handlat om beviskraven för placeringar och våld man utstått. Regeringens gottgörelse i samband med Ersättningsnämnden gjorde det därför värre för cirka hälften av de sökande då man än en gång inte blev trodd, blev tagen på allvar eller det ansågs att de skador man fått inte var tillräckligt allvarliga. Regeringens gottgörelse upplevdes även som en svår prövning för dem som godkändes.

Utifrån det facit vi har i dag av hur Ersättningsnämnden fungerade, samt att vi har samma problem i dag inom samhällsvården, kan det komma ytterligare grupper i framtiden som kräver ersättning av staten. För att undvika ständiga ersättningskrav från samhället gällande övergrepp både inom samhällsvården och inom psykiatri galler det att ha en plan om en fungerande rättssäkerhet.

Med anledning av detta vill jag fråga socialminister Annika Strandhäll:

Finns det en politisk vilja att upprätta en rättssäker modell inom samhällsvården för att stärka kvaliteten på både kommunernas och landstingens ansvar?

.....

Margareta Larsson (-)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welander